

Zemřel profesor Mečislav Borák

Historická obec se bude muset obejít bez průkopníka výzkumu represí proti Čechům v SSSR.

Ve věku 72 let zemřel 15. března profesor Mečislav Borák, historik, vysokoškolský učitel, žurnalista a scenárista. S jeho jménem je spojen výzkum řady historických témat z českých a československých dějin 20. století (dějiny Slezska, česko-polské vztahy, okupace českých zemí a odboj za druhé světové války, retribuční soudnictví), významně přispěl k objasnění některých kapitol z dějin holocaustu, stěžejním a dlouholetým tématem pro něj byl i tzv. katyňský zločin. Svými badatelskými počiny a historickou produkcí čítající desítky odborných i popularizačních článků, studií i řadu publikací si dokázal získat respekt nejen tuzemské, ale i zahraniční odborné a laické veřejnosti.

Za zcela průkopnický lze označit jeho výzkum k problematice represí Čechů a československých občanů v SSSR v letech 1918 až 1956. Hlavně díky němu dnes známe velkou část této tragické historické kapitoly, která přinesla smrt odhadem 25 tisícům Čechoslováků a příslušníků českých menšin v SSSR. S výzkumem začal jako jeden z prvních už v 90. letech, od té doby navštívil mnoho archivů v Rusku a na Ukrajině, takřka ručně prošel statisíce záznamů v databázích sdružení Memorial, sám začal vytvářet databázi českých obětí. K tomuto tématu vydal celou řadu neocenitelných publikací a editoval několik tematických sborníků (výběrově): *České stopy v gulagu: z výzkumu perzekuce Čechů a občanů ČSR v Sovětském svazu* (2003), *Perzekuce československých občanů v Sovětském svazu (1918–1956) I. a II.* (2007), *Moskevská pohřebiště: Češi a českoslovenští občané popravení v Moskvě v letech 1922–1953* (2013), *Zatajené popravy: Češi a českoslovenští občané popravení na sovětské Ukrajině: z historie Velkého teroru na Volyni a v Podolí* (2014), *Ruská literatura o politických represích: z fondu knihovny Slezského zemského muzea v Opavě* (2015).

Je autorem několika dokumentárních filmů (např. *Zatajené popravy*, 2008), svému výzkumu, zaštitěnému Slezskou univerzitou a Slezským zemským muzeem v Opavě, věnoval i web *České stopy v Gulagu* (gulag.szmo.cz). Své znalosti v posledních letech předával také kolegům z Ústavu pro studium totalitních režimů, pro který mimo jiné zredigoval chystaný sborník dokumentů z ukrajinského archivu SBU o perzekuci Čechů na sovětské Ukrajině během Velkého teroru. Jeho vydání už se bohužel nedočká.

Úmrtím Míty Boráka jsme přišli o vynikajícího odborníka, ale i o skvělého přítele a rádce. Ať už se naše přátelství a spolupráce datuje od dob vysokoškolských studií nebo z let pozdějších, všichni jsme ho vnímali jako moudrého a laskavého člověka, který svým zaujetím pro věc a nezměrným nasazením dokázal strhnout i své okolí. Na naši spolupráci, konzultace s ním i diskuse u piva v pražských či ostravských hospodách nám zůstane řada nezapomenutelných vzpomínek.

Míta nepochybně vnímal svou práci jako poslání a zasvětil jí většinu času a energie. Přesto nikdy neodmítl podat pomocnou ruku, vyznačoval se respektem a přátelským přístupem k ostatním. Za to mu náleží velký dík.

Štěpán Černoušek, Jan Dvořák, Adam Hradilek

Foto: archiv autorů

